

Айзък АЗИМОВ

Не е окончателно!

Николас Орлов нагласи монокъла на лявото си око с точния британски маниер на руснак, завършил Оксфорд:

– Но, скъпи господин секретар, половин милиард долара! – каза укорително той.

– Кредитът трябва да бъде отпуснат, комисар – Лео Бърнам разтърси тежко рамене и отпусна изтощеното си тяло на стола. Правителството на Доминиона тук, на Ганимед, е отчаяно. Досега ги удържах, но като секретар по научните дела моята власт е малка.

– Зная, но... – Орлов разпери базпомощно ръце.

– Предполагам – съгласи се Бърнам. – На имперското правителство му е по-лесно да гледа на нещата от друг ъгъл. И досега прави все същото. Опитвах се цяла година да им обясня каква е опасността, надвиснала над цялата Система, но изглежда е невъзможно. Но се обръщам с молба към вас, господин комисар. Вие сте отскоро на поста си и можете да се заемете със случая на „Юпитер“ съвсем непредубедено.

Орлов се изкашля и се загледа във върховете на ботушите си. От три месеца, откакто наследи от Гридли поста комисар по въпросите на колониите, той бе трупал на бюрото си всичко, свързано с „тази проклета афера Юпитер Д. Т.“, без да прочете и един ред. Нещата вървяха така съгласно политиката на кабинета, който бе нарекъл случая „Юпитер“ „сапунен мехур“ много преди той да вземе поста си.

Но се оказа, че сега, когато Ганимед ставаше все по-опасен, изпратиха комисаря в Юпитерополис с нареждането да усмири „проклетите провинциалисти“. Всичко това бе доста неприятно.

– Правителството на Доминиона страшно много се нуждае от пари. Всъщност, ако не ги получи, то възнамерява да публикува всичко – поясни Бърнам.

– Какво говорите, приятелю?! – спокойствието на Орлоф най-после бе взривено. Монокълът от окоето му падна и той едва успя да го хване.

– Знам какво би означавало това. Посъветвах ги да не го правят, но те са в правото си да го сторят. Появи ли се на бял свят аферата за Юпитер, узнаят ли хората за нея – имперското правителство няма да остане на власт и една седмица. Тогава ще дойдат технократите. Те ще ни дадат, каквото поискаме. Народът ще има грижата за това.

– Но вие ще всеете паника и истерия...

– Неминуемо! Ето защо се колебаем. Но вие можете да го наречете ултиматум. Искаме всичко да остане в тайна, необходимо е всичко да остане в тайна, а в същото време имаме нужда от повече пари.

– Разбирам – Орлов мислеше трескаво, но изводите, до които

достигаше, не бяха никак приятни. – В такъв случай ще е благоразумно да проуча случая по-добре. Ако имате документация на кореспонденцията с Юпитер...

– Имам я – отговори веднага със сух глас Бърнам, – каквато има и правителството на Империята във Вашингтон. Това няма да свърши работа, комисар. През последната година земните власти разтягаха все тези локуми. Така не стигнахме до никъде. Искам да дойдете с мен на Външната станция.

Ганимедецът се изправи от стола и изгледа намръщено Орлов от висотата на своите почти два метра.

– Заповядвате ли ми? – пламна комисарят.

– В известен смисъл – да. Казвам ви, че няма време. Ако имате намерение да предприемете нещо, трябва да действате бързо или да се откажете – Бърнам замълча миг-два и продължи: – Надявам се нямате нищо против да повървим пеша. Не е позволено енергийни превозни средства да се приближават до Външната станция. А и докато вървим, ще мога да ви обясня някои неща. Разстоянието е само около три километра.

– Ще повървя – съобщи рязко решението си комисарят.

Изминаха пътя към по-високото ниво в мълчание. Със стъпването им в слабоосветено преддверие го наруши Орлов:

– Тук е мразовито.

– Да. Трудно е да се поддържа нормална температура толкова близо до повърхността. Но навън е по-студено. Ето! – Бърнам с един ритник отвори някаква врата и показа екипировката, която висеше от тавана. – Облечете тези дрехи. Без тях не може.

– Достатъчно ли са уплътнени? – опипваше ги недоверчиво Орлов.

Бърнам започна да се облича и поясни:

– Имат електрическо отопление. Ще ви стоплят много добре. Това е! Напъхайте крачолите на панталона в ботушите и ги завържете здраво.

После се обърна и мърморейки измъкна от ъгъла двоен цилиндър кислород под налягане. Погледна набързо скалата и отвъртя спирачното кранче. Чу се тихо свистене от изпуснатата струйка газ, последвано от доволното сумтене на Бърнам.

– Знаете ли как да си служите с това? – запита той, докато завинтваше върху дюзата една подвижна тръбичка с метален клуп. От другия му край имаше странно извит предмет от дебело, прозрачно стъкло.

– Какво е това?

– Кислородна маска. Атмосферата на Ганимед се състои от аргон и

азот. Пропорцията ѝ е почти наполовина. Не се диша – той вдигна двойния цилиндър и го затегна на гърба на Орлов.

– Тежи – залитна комисарят. – Не мога да вървя с това три километра.

– Навън няма да усещате тази тежест – посочи Бърнам небрежно с глава нагоре и спусна кислородната маска върху главата на Орлов. – Не забравяйте да вдишвате през носа, да изпитвате през устата и няма да имате никакви проблеми. Между другото, да сте яли нещо скоро?

– Обядвах преди да дойда.

– Ами, това ще ви се отрази сега малко зле – Бърнам изсумтя колебливо. Измъкна малка метална кутийка от единия от джобовете си и я подаде на комисаря: – Вземете едно от тези хапчета и го смучете.

Орлов посегна тронаво с облечените си с ръкавици ръце и най-накрая успя да улови едно кафяво топче и да го пхна в устата си. После тръгна подир Бърнам нагоре. Когато стигнаха до края на леко извития коридор, се чу тихо свистене от изпуснатия въздух в разредената атмосфера на Ганимед.

Бърнам хвана спътника си за лакътя и полека го измъкна.

– Отворил съм газовата ви бутилка докрай – извика той. – Дишайте дълбоко и продължавайте да смучете хапчето.

Щом излязоха на повърхността на Ганимед, гравитацията изведнъж се промени. След ужасния миг на внезапно издигане. Орлов почувства как стомахът му направи салто мортале и се взриви.

Повръщаше му се, но продължаваше да смуче хапчето, старайки се отчаяно да се съвземе. Богатата на кислород струя от цилиндъра изгаряше гърлото му. Постепенно престана да му се гади, стомахът му се върна отново на мястото си. Ганимед се бе укротил. Комисарят се опита да върви.

– Сега по-полека – успокои го гласът на Бърнам. – Така става, когато човек рязко променя гравитационните полета. Вървете бавно, в ритъм, иначе ще се спънете. Точно така, справяте се добре.

Повърхността, по която стъпваха, бе сякаш жива, гъвкава. Орлоф усещаше натиска на другия върху ръката си. Бърнам го притискаше при всяка крачка надолу, за да не подскача прекалено високо. Стъпките му сега бяха по-дълги... и по-plosки, когато улови ритъма. Бърнам продължаваше да говори. Гласът му излизаше малко приглушен иззад коженото ремъче, което преминаваше свободно през устата и под брадичката.

– Всеки се чувства най-добре в своя свят – засмя се той. – Преди няколко години посетих Земята с жена си. През цялото време се

чувствах отвратително. Така и не свикнах, че мога да се движа по повърхността на една планета без кислородна маска. Все се задушавах... наистина. Слънцето ми бе прекалено ярко, небето твърде синьо, тревата много зелена. Постройките са намираха на самата повърхност. Никога няма да забравя как ме караха да спя в стая на двайсет етажа над земята, с широко отворен прозорец и с луна, която осветяваше всичко вътре. Качих се на първия космически кораб за Ганимед и никога не си и помислих да се върна. Как се чувствате сега?

– Добре! Чудесно! – след като преодоля първото неприятно усещане, Орлов намираще ниската гравитация за освежаваща. Огледа неравната, хълмиста повърхност, окъпана в жълта светлина; покрита с широколистни храсти. Растенията полека – лека бяха започнали да се приспособяват.

– Тук има достатъчно азотен двуокис във въздуха, за да поддържа живота на растенията, а и те улавят атмосферния азот – отговори Бърнам на незададения му въпрос. – Ето кое превръща земеделието на Ганимед в най-голямата индустрия. На Земята тези растения са безценни като обогатители, те са двойно и тройно по-ценни като източник на петдесетина алкалоида, които не се срещат никъде другаде в Системата.

Над главите им се разнесе бръмчене от страторакета. В разредената атмосфера звукът пронизваше слуха им. Орлов се огледа и застина... вцепени се на мястото си... забрави дори да диша!

Той за пръв път виждаше Юпитер на небосвода.

Едно е да видиш Юпитер, студен и суров, на фона на черния като абанос космически екран – на разстояние деветстотин и шейсет хиляди километра той е величествен. Но на Ганимед неговите контури се очертават по-меки и леко замъглени от разредената атмосфера. С меко то му сияние на пурпурното небе, в което само някои самотни звезди дръзват да се сравняват с гиганта Юпитер... той би могъл да бъде описан само с метафори.

Комисарят наблюдаваше огромния диск мълчаливо. Гигант с трийсет й два пъти по-голям диаметър от този на Слънцето, както се вижда от Земята. Пръстените му се открояваха в бледи акварелни цветове на жълтия фон под тях, а Голямото Червено Петно беше всъщност оранжева елипса с неравни очертания близо до западния край.

– Красив е! – прошепна най-после Орлов, омаломощен от гледката.

Лео Бърнам също се загледа в гиганта, но в очите му нямаше страхопочитание, а досада от често виждана гледка, та дори болезнена неприязън. Ремъчето по брадичката му скриваше изкривената усмивка, но

ръката, с която придържаше комисаря, остави белези по грубата тъкан на неговия костюм.

– Тази гледка с най-ужасната в цялата Система – изрече бавно той.

– А? – Орлов извърна без желание поглед към спътника си. После се съгласи с половин уста: – О, да, онези странни юпитерианци.

След като чу това, ганимедецът се обърна гневно и се втурна с огромни крачки напред. С едно преместване на крака минаваше над четири метра. Комисарят го последва тромаво, едва успяваше да запази равновесие.

– Ей, почакайте – извика по едно време. Но Бърнам не го слушаше. Приказваше си сам, огорчен и разгневен:

– Вие там на Земята можете да си позволите да не се интересувате от Юпитер. Вие нищо не знаете за него. На вашето небе той е нещо дребно, някаква точица. Вие не живеете тука на Ганимед и не виждате как този проклет колос злорадства над вас. Непрекъснато по петнайсет часа... господ знае какво крие на повърхността си, нещо, което все чака да се пръкне като гигантска бомба, готова да избухне!

– Пълна безсмислица! – успя все пак да отговори Орлоф. – Ще на малите ли малко? Не мога да поддържам такова темпо.

Бърнам съкрати наполовина дължината на крачката си, в гласа му се усещаше напрежение:

– Всеки знае, че Юпитер е заселен, но на практика никой не се замисля какво означава това. Казвам ви, че тези юпитерианци, каквито и да са, са с божествено потекло. Те са естествените владетели на Слънчевата система.

– Чиста проба истерия – измърмори другият. – Правителството на Империята не чува от вас, Доминиона, нищо друго вече цяла година.

– И вие пренебрегвате нашите твърдения. Чуйте ме добре! Юпитер, без да имаме предвид плътността на неговата колосална атмосфера, е около тринайсет хиляди километра в диаметър. Това означава, че неговата повърхност е сто пъти по-голяма от тази на Земята и повече от петдесет пъти на цялата Земна империя. Населението му, ресурсите, военният потенциал са пропорционални.

– Голи цифри...

– Зная какво имате предвид – продължи Бърнам разгорещено. – Войните не се печелят с цифри, а с наука и организация. Юпитерианците имат и едното, и другото. За двацет и петте години, през които си общуваме, научихме някои работи. Те имат атомна енергия и радио. В свят, изграден предимно от амоняк под голямо налягане, с други думи

свят, в който почти нито един метал не може да съществува като метал, заради образуването на разтворими амониеви съединения, те са успели да създадат развита цивилизация. Следователно те работят изключително с пластмаса, стъкло, силикати и синтетични строителни материали от най-различен вид. Това означава химия, развита на толкова високо ниво, колкото и нашата. Аз дори се обзалагам, че е стигнала по-далече.

Орлоф дълго мълча преди да отговори:

– Но доколко можете да сте сигурни в последното съобщение на юпитерианците? Ние на Земята сме склонни да се съмняваме, че те са войнствено настроени без никаква причина, както ни е представена ситуацията.

– Те прекъснаха всякаква връзка с нас след онова последно съобщение. – изсмя се ганимедецът. – Не звучи приятелски от тяхна страна, нали? Уверявам ви, че се опитваме непрестанно да се свържем с тях. Не казвайте нищо. Оставете ме да ви обясня това-онова. От двайсет и пет години тук на Ганимед една малка група хора работи до изнемога в старанието си да проумее почти неуловимите, изкривени от гравитацията сигнали на радиоапаратурата. Това е нашата единствена връзка с разумните същества на Юпитер. Работата е за цял свят от учени, а на станцията никога не сме имали повече от две дузини по всяко време. В това число и аз, от самото начало. Като филолог дадох своята лепта за създаването и разшифроването на кода, който се установи между нас и юпитерианците. Затова разбирате, че говоря съвсем искрено.

Работата ни бе направо инфарктна. Само преди пет години минахме елементарното ниво на аритметиката: три плюс четири е седем, корен квадратен от двайсет и пет е пет, хикс по шест е равно на седемстотин и двайсет. Понякога минаваха цели месеци преди да изработим и проверим при по-натъшните ни връзки една единствена нова идея.

Но (и това е основното) преди да се прекъснат връзките ни с юпитерианците, ние проумяхме изцяло що за същества са. Не можеше да има никаква грешка, както стана с Ганимед, който изведнъж се откъсна от Юпитер. А тяхното последно съобщение бе заплаха и обещание... да ни унищожат. О-о-о, няма никакво съмнение... никакво съмнение!

Вървяха през плитка падина, в която жълтата светлина на Юпитер отстъпваше пред студения мрак.

За Орлов вече нямаше покой. Никога досега този случай не му бе представян в такава светлина:

– Но каква е причината, човече. Как сме ги предизвикали...

– Няма причина! Ето как е станало: юпитерианците най-накрая са

разбрали от нашите съобщения (не зная по какъв начин), че ние не сме юпитерианци.

– Много ясно.

– За тях не беше „много ясно“. Опитът им никога не ги е сблъсквал с разумни същества, които не са юпитерианци. Защо трябва да правят изключение в полза на някой от друга планета?

– Нали казвате, че са учени – в гласа на Орлов се долавяте враждебна студенина. – Не са ли проумели, че различната среда определя и развитието на различни същества? Ние го знаехме. Никога не сме смятали юпитерианците за земляни, макар да не сме срещали други интелигентни същества, освен хората на Земята.

Сиянието на Юпитер отново ги обгърна, вдясно от тях блестеше в кехлибарено широка равнина, покрита с лед.

– Казах, че са химици и физици, но никога не съм твърдял, че са астрономи – поясни Бърнам. – Атмосферата на Юпитер, скъпи мой комисаре, надвишава нашата с около пет хиляди километра. И тези километри газ блокират всичко, освен Слънцето и четирите най-големи луни на гиганта. Юпитерианците не знаят нищо за околния свят.

– И така, те са решили, че сме чужденци и какво от това? – запита Орлов.

– Щом като в техните очи не сме юпитерианци, значи не сме хора. Оказа се, че неюпитерианците са „паразити“.

Бърнам бързо прекъсна спонтанните протести на комисаря:

– В техните очи, казах; ние сме си паразити и ще си останем паразити. Нещо повече, оказахме се паразити, проявили особеното безочие да общуват с юпитерианците... с човешките същества. Последното им съобщение гласи буквално следното: „Юпитерианците са господарите. Място за паразити няма. Ще ви унищожим незабавно.“ Съмнявам се, че изразява ненавист – това е просто една трезва декларация. Но те имат намерение да я изпълнят.

– Защо?!

– А защо човекът убива мухата в къщи?

– Не говорете така, сър. Сигурно не се осланяте сериозно на аналогия от такова естество.

– Защо не, щом като е сигурно, че Юпитерианците ни взимат за нещо като мухи... един непоносим вид муха, която смее да се домогва до интелигентни същества.

– Наистина, господин секретар, подобно отношение ми звучи невероятно за разумна форма на живот – Орлов направи последен опит.

– Познавате ли някоя друга разумна форма на живот така добре, както нашата? – последва моментална саркастична реакция. – Чувствате ли се компетентен да изясните юпитерианската психология? Знаете ли по какъв начин се различаваме физически от тях? Само си помислете за техния свят – гравитация, която надвишава земната два и половина пъти; за океаните от амоняк... океани, в които можете да хвърлите Земята и да не се вдигнат никакви пръски; за атмосферата от близо пет хиляди километра, привличана от колосална гравитация с плътност и налягане на повърхността, в сравнение с които морските дълбини на Земята наподобяват средноплътен вакуум. Казвам ви, че се опитахме да разберем какъв живот би могъл да съществува при тези условия и се отказахме. За нас той е напълно непонятен. Да не би да очаквате тогава разумът им да бъде по-достъпен за нас? Никога! Приемете го такъв, какъвто е. Те възнамеряват да ни унищожат. Това е всичко, което знаем и то е напълно достатъчно – когато изрече последните думи, той посочи пред себе си: – Ето тук е Външната станция...

– Под земята ли? – завъртя се на място Орлов.

– Задължително! Всичко е под земята, с изключение на обсерваторията. Стоманено-кварцовият купол отдясно... малкият.

Стояха пред два огромни скални блока, които прикриваха земен насип. Зад каменните прикрития имаше двама войника с кислородни маски и с яркооранжева военна униформа на Ганимед. Бърнам вдигна лице към светлината на Юпитер, войниците го познаха, отдадоха чест и се отдръпнаха встрани. Единият от тях изрева някаква кратка заповед в микрофона, прикрепен към китката му, след което маскировката между двата каменни блока се вдигна. Орлов последва секретаря в зейналия проход.

Преди затварящият механизъм да ги отдели от повърхността, землянинът хвърли последен, бегъл поглед към разпрострения върху огромна част от небосвода Юпитер.

Вече не му се струват красив!

Орлоф не се чувствате особено добре, докато не се настани удобно на стола в личния кабинет на доктор Едуард Просър. С въздишка на пълно облекчение той най-после втъкна монокля си под веждата и запита:

– Доктор Просър ще има ли нещо против да пуша, докато чакаме?

– Давайте – отвърна Бърнам небрежно. – Аз си мисля как да го

измъкнем от работата, с която се забавлява в този момент. Той е голям чешиг. Но ще научим повече, ако го оставим сам да ни обърне внимание – той измъкна една зеленикава пура от джоба си и стръвно отхапа крайчето ѝ.

– Нямам нищо против да чакаме – усмихна се през дима на своята пура комисарят. – Искам нещо да ви кажа. Разбирате ли, господин секретар, вие ме изплашихте. Но в края на краищата, макар и да съм съгласен, че юпитерианците се готвят да ни унищожат, щом като отправят заплахи, остава неизменен фактът – тук той замълча, а после наблегна на последните си думи, – че те не могат да ни направят нищо.

– Да не би бомбата им да е без възпламенител, а?

– Точно така! Простичко е и дори не заслужава да го обсъждаме. Ще се съгласите, предполагам, че юпитерианците не могат да напуснат планетата си при никакви обстоятелства.

– При никакви обстоятелства? – в гласа на Бърнам прозвуча шеговита нотка. – Да ги обсъдим ли? – загледа се той настойчиво в аления пламък на пурата си. – Стара и изтъкрена е тая приказка за юпитерианците, които не можели да напуснат планетата си. Това твърдение бе публикувано много пъти от продавачите на сензационни новини на Земята и на Ганимед. Издрънкаха се купища сантиментални глупости за нещастната цивилизация, която е фатално прикована към Юпитер и не ѝ остава нищо друго, освен да се вира във Вселената, без да я вижда, без да я достига. Но да видим какво задържа юпитерианците на техния колос. Две неща. Само две. Първото е огромното гравитационно поле на планетата. Два и половина пъти надвишава земното.

– Доста лошо! – съгласи се Орлов.

– А притегателната сила на Юпитер е дори още по-силна, тъй като заради по-големия диаметър, интензивността на гравитационното поле спада с увеличаването на разстоянието само с една десета по-бързо, отколкото при земното поле. Ужасен проблем... но те го разрешиха.

– А?! – подскочи Орлов.

– Те имат атомна енергия. Гравитацията... дори тази на Юпитер... не представлява нищо, ако впрегнете неукротимата атомна сила да работи за вас.

Комисарят загаси яростно пурата си:

– Но тяхната атмосфера...

– Да, точно тя ги спира. Те живеят на дъното на океан с дълбочина пет хиляди километра, където водородът, от който се състои атмосферата, от огромното налягане почти добива плътността на твърдия водород.

Той остава в състояние на газ, защото температурата на Юпитер е над критичната точка за водорода. Но само се опитайте да си представите налягането, при което водородът се превръща в газ, който тежи почти наполовина, колкото водата. Ще се учудите колко нули трябва да добавяте. Никакъв космически кораб – от метал или от каквото и да било – не може да издържи на такова налягане. Нито един земен космически кораб не може да се приземи на Юпитер, без да бъде смазан като черупка на яйце. И нито един кораб от Юпитер не може да го напусне, без да експлодира като сапунен мехур. Този проблем още не е разрешен, но някой ден и това ще стане. Може би утре, може би след сто години или след хиляда. Не се знае, но когато бъде разрешен, юпитерианците ще ни превъзхождат. А решение може да се намери.

– Не виждам как...

– Силовите полета! Ние вече ги използвахме, както знаете.

– Силовите полета! – Орлов изглеждаше искрено удивен и продължи да си повтаря наум израза известно време. – Използват ги като метеорен щит за корабите в астероидната зона... но не виждам какво ще е приложението им тук.

– Обикновеното силово поле – захвана се да обяснява Бърнам – е слаба зона на енергийно въздействие. Тя се простира на стотици километри и повече извън кораба. Спира метеорите, но е само празно пространство за обекти като газовите молекули. Но какво ще стане, ако същата тази енергийна зона я компресирате до плътност два милиметра и половина. Молекулите ще отскачат от нея ей така: пинг! А ако използвате по-мощни генератори и увеличите плътността до два микрона и половина, молекулите ще отскачат дори и да са подложени на невероятното налягане на юпитерианската атмосфера... А после, ако построите вътре един кораб... – той съзнателно не довърши изречението си.

– Не твърдите, че може да бъде направено, нали? – пребледня Орлов.

– Обзалагам се на каквото поискате, че юпитерианците правят такива опити. И ние се опитваме да го постигнем тук, във Външната станция.

Комисарят придърпа стола си по-близо до Бърнам и сграбчи китката на ганимедеца:

– Защо да не бомбардираме Юпитер с атомни бомби? При тази гравитация и площ все ще ги улучим.

– Минаваха ни през ум и такива мисли – усмихна се едва-едва Бърнам. – Но атомните бомби само ще разкъсат атмосферата. Дори и да

можем да проникнем през нея, просто разделете повърхнината на коло-са на зоната от поражението на една бомба и ще разберете колко години трябва да бомбардираме Юпитер, за да постигнем някакъв по-значим успех. Юпитер е огромен! Никога не го забравяйте! – пурата на учения угасна, но той не понечи да я запали, продължи да говори с все същия тих и изпълнен с напрежение глас: – Не, не можем да атакуваме юпитерианците на планетата им. Трябва да ги чакаме да излязат... излязат ли, ще ни превъзхождат по численост. Ужасно превъзходство... така че ще трябва да вземем връх в науката.

– Но – запъна се Орлов и в гласа му затрепери ужас, – как да знаем предварително какво ще направят?

– Не можем да знаем. Трябва да правим всичко, което е по силите ни и да се надяваме на най-доброто. Но има едно нещо, което със сигурност знаем, че те ще постигнат. Силовите полета. Не могат да се справят без тях. И ако те ги усвоят, ние трябва да направим същото. Това е въпросът, който се опитваме да разрешим тук. Те няма да ни осигурят победа, но без тях неминуемо ще претърпим поражение. Сега знаете защо са ни нужни пари... и дори нещо много повече. Ние искаме самата Земя да се захване с работа. Тя трябва да предприеме стремителна кампания за научно въоръжение и да я направлява във всяко едно отношение. Разбирате ли?

– Бърнам, аз съм с вас... – скочи Орлов, – ...сто процента с вас. Можете да разчитате на мен във Вашингтон.

Неговата искреност не би могла да бъде подложена на съмнение. Бърнам сграбчи протегнатата му ръка и я стисна. В този миг вратата се отвори и в кабинета връхлетя дребен чевръст мъж.

Речта на Едуард Просър беше бърза и насечена, отправена предимно към Бърнам:

– Откъде изникна? А аз се опитвам да се свържа с теб. Секретарят каза, че те няма. И след пет минути се пръкваш цял-целеничък. Не разбирам как става така – той се насочи стремително към бюрото си.

– Ако ти остане време, докторе, можеш да поздравиш комисаря по колониалните въпроси Орлов – засмя се Бърнам.

Доктор Едуард Просър се завъртя на палци като балерина и огледа землянина два пъти от горе до долу:

– Новичкият, а? И ние получаваме ли някакви пари? Трябва да получим. Откога работим на мускули. За онова нещо може и да не ни трябва. Зависи – той се върна отново до бюрото си.

Орлов изглеждаше малко смутен, но Бърнам му намигна

окуражително и той едва тогава отправи към Просър продължителен, студен поглед през монокъла си.

Просър измъкна стремглаво бележник с черна кожена подвързия от едно чекмедже в бюрото си. После се хвърли върху въртящия се стол и започна да се движи с него наоколо.

– Радвам се, че дойде, Бърнам – запрелиства той бележника. – Имам да ти показвам нещо. И на комисаря Орлов.

– Защо ни накара да те чакаме? – настоя да разбере преди всичко Бърнам. – Къде беше?

– По работа! Заровил се бях в работа като свиня в бунище! – Доктор Просър вдигна поглед и малкото му, набръчкано лице направо засия от удовлетворение. – Не съм спал три денонощия. Но изведнъж всичко започна да се подрежда. Пасна си като ребус. Никога не съм виждал такова нещо. Даде ни надежда, казвам ви.

– Вие сте създали плътни силови полета, каквато беше и целта ви?! – въодушеви се моментално Орлов.

– Не, не е така – реагира бързо Просър. – Нещо друго. Тръгвайте с мен – той погледна часовника си и скочи от стола. – Имаме половин час. Да вървим.

Навън ги очакваше малка самоходна машина с електродвигател. Просър говореше разпалено, докато набираха скорост по ската към дълбините на станцията:

– Теория! Теория! Дяволски важна е теорията. Възложете някакъв проблем на един техничар и ще видите как ще се оплете. Пропилян човешки живот. И доникъде няма да стигне. Само ще се лута напосоки. Истинският учен работи с теория. Накрая оставя математиката да разреши проблемите – ученият преливаше от самодоволство.

Спряха на площадката пред една голяма, двукрила врата. Просър скочи от самохода, докато другите двама мъже го последваха с по-спокойна крачка.

– Оттука! Оттука! – отвори той вратата и ги поведе първо по коридора, а после нагоре по тясна стълба, която се виеше покрай стената на триетажно помещение.

На две нива под тях Орлов забеляза кварцово-стоманената елипса на атомния генератор, от който излизаха множество тръби. Той побърза да нагласи монокъла си, за да проследи суетнята долу. Пред командния пулт, осеян с различни скали, седеше мъж със слушалки. Той погледна нагоре и помахаше за поздрав. Просър помахаше в отговор и се усмихна.

– Тука ли създавате вашите силови полета? – запита Орлов.

– Точно така! Виждали ли сте как става?

– Не – усмихна се комисарят обезсърчен. – Аз дори не зная какво представлява такова едно поле. Чувал съм, че се използва като щит срещу метеорити.

– Много е просто. Елементарна работа. Материята е изградена от атоми, между които съществуват сили на привличане. Отделяте настрани атомите и остават силите на привличане. Това е то силовото поле.

Орлов го гледаше с празен поглед, от който Бърнам го напуши смях, но се овладя и се почеса зад ухото:

– Това обяснение ми напомня за един наш ганимедски метод за окачване на яйце във въздуха: Намирате планина, която да е висока един километър и слагате яйцето на върха ѝ. После крепите яйцето на мястото му и махате планината. Това е то.

Комисарят се засмя с цяло гърло, а спривавият доктор Просър присви недоволен устни:

– Хайде, хайде. Никакви шеги, да знаете. Силовите полета са най-важното нещо. Трябва да сме готови, когато юпитерианците дойдат.

Внезапно бръмчене накара учения да се отдръпне бързо от перилата:

– Минете зад преградата – заповяда бързо той. – Сега е двайсетмилиметровото поле. Радиацията му е опасна.

Шумът затихна и тримата излязоха отново на площадката. Видима промяна не се забелязват, но Просър протегна ръка в посока към реактора и каза:

– Опитайте!

Орлов протегна предпазливо само един пръст и нададе изумен вик. После подложи длан – сякаш побутваше парче много мека гума или гъвкави стоманени струни.

– Това е по-добро от всичко, което сме правили досега, нали така? – Бърнам също опита какъв е допирът със силовото поле. – Двайсетмилиметровият екран е в състояние да задържи атмосфера с налягане двайсет милиметра живак във вакуум, без значително изтичане.

– Разбирам! – кимна комисарят тежко. – Тогава значи ще ви трябва седемстотин и шестдесет милиметров екран, за да постигнете атмосферното налягане на Земята.

– Да! Това ще е единица атмосферен екран. Е какво, Просър, вълнуващ се от постижението си?

– От този двайсетмилиметров екран ли? В никакъв случай. Аз мога да стигна до двеста петдесет и пет милиметра с помощта на активен

ванадиев пентасулфид ядрен синтез. Но това не е необходимо. Техникът би го направил и би взривил станцията. Ученият проверява теорията си и напредва внимателно – намигна той. – Сега ще направим поле с по-голяма плътност. Гледайте!

– Да се скрием ли зад паравана?

– Сега не е необходимо. Радиационното ниво е опасно в началото.

Бръмченето нарастна отново, но вече не бе така шумно като преди. Просър извика нещо на мъжа пред командния пулт, който в отговор направи плавно движение с ръка.

После операторът размаха здраво стиснат юмрук и Просър извика:

– Преминахме петдесетте милиметра! Хайде да усетите сега полето!

Орлоф протегна ръка и остана изумен. Меката гума се бе втвърдила! Направи усилие да я опипа с два пръста (усещането за плътна материя бе като истинско), но „гумата“ се разпадна до неуловим въздух.

– Няма съпротивление, което да му въздейства под прав ъгъл. Елементарна механика, това е – щракна с пръсти ученият.

Операторът отново им даде знак.

– Премина границата на седемдесетте – поясни Просър. – Сега намаляваме темпото. Критичната точка е 83,42.

След няколко секунди той се надвеси над перилата и предупреди другите двама:

– Стойте настрана! Става опасно!

А след още миг-два извика:

– Внимавайте! Генераторът отказа!

Шумът нарастна до краен предел и проряза слуха им. Операторът натискаше бясно копчетата на пулта. Бледочервеното сияние на изригналите атоми от кварцовото сърце на главния атомен реактор ставаше все по-ярко. Опасно ярко.

Шумът изведнъж секна, но тътенът му все още отекваше, когато образувалата се въздушна вълна отхвърли Орлов силно към стената.

Просър се спусна към него. Кожата над окоето му бе цепната.

– Ударихте ли се? Не! Много добре, много добре! Очаквах нещо такова. Трябваше да ви предупредя. Хайде да се спуснем. Къде е Бърнам?

– Ето ме – огромният ганимедец се изправи и отърси дрехите си. – Какво гръмна така?

– Нищо не е гръмнало. Нещо се повреди. Хайде, отиваме долу – ученият притисна раната си с къпичка и се упъти надолу.

Щом Просър се приближи, операторът махна слушалките си и

стана от стола. Изглеждаше уморен, изцапаното му лице бе плувнало в пот.

– Проклетото му нещо се задейства при 82,3, шефе. Почти ме изненада.

– Стана, нали? – избълва Просър. – В рамките на допустимата грешка, нали? Как е генераторът? Хей, Стодърт!

– Пети реактор е свършил – отзова се техникът. Ще ни трябва два дни да го заменим.

Просър се обърна доволен:

– Успяхме. Стана точно така, както бе предвидено. Проблемът е разрешен, джентълмени. Бедата отмина. Хайде да се връщаме в кабинета ми. Гладен съм. А после искам да спя.

Просър не каза ни дума повече по темата, докато не седна зад бюрото в кабинета си. Дори и тогава говореше накъсано между едрите хапки сандвич.

– Спомняш ли си работата по пространственото напрежение през миналия юни? – обърна се той към Бърнам. – Пълен провал, но ние не се отказахме. Миналата седмица Финч задейства нещата, а аз подех инициативата. Всичко си дойде на мястото. Като по мед и масло. Никога не съм виждал нищо подобно.

– Продължавай – подкани го кротко Бърнам. Той го познаваше достатъчно добре, за да си позволи да проявява нетърпение.

– Вие видяхте какво стана. Когато полето достигне 83,42 милиметра, става нестабилно. Средата няма да издържи на това напрежение. Тя се деформира и полето избухва. Бум!

Бърнам остана с отворена уста от изумление, а столът на Орлов изскърца от неочакван натиск. За известно време настана тишина, после Бърнам заговори колебливо:

– Смяташ силовите полета за по-мощни от допустимото?

– Те са постижими и при върхови стойности. Възможно е да бъдат създадени. Но колкото повече нараства плътността им, толкова по-нестабилни стават. Ако бях наредил да създадат двеста и петдесет милиметрово поле, то щеше да просъществува само една десета част от секундата. И после да експлодира! Щеше да взриви станцията! И самия мене! Операторът щеше да го направи. Но учения го пази теорията. Той работи внимателно, както правя аз. И всичко свърши добре.

Орлов мушна монокъла в джобчето на жилетката си и заговори несигурно:

– Но ако силовото поле се равнява на силите на привличане, защо

стоманата, която има също толкова силно привличане между атомите, не деформира пространството? Нещо не е наред.

– Всичко си е така – изгледа го ядосан Просър. – Критичната точка на съпротивление зависи от количеството генератори. В стоманата всеки атом е силовополеви генератор. Това ще рече около сто милиарда трилиона генератори на всеки трийсет кубични сантиметра. Ако можехме да използваме толкова много... А сега сто генератора са пределът на възможностите ни. Така само се увеличава критичната точка до около деветдесет и седем – ученият изведнъж скочи и продължи разпалено: – Не. Проблемът е решен, казвам ви. Абсолютно невъзможно е да бъде създадено силово поле, което да издържи земното налягане за повече от стотна от секундата. А за атмосферата на Юпитер изобщо да не говорим. Цифрите са безпристрастни, експериментите ги доказват. Пространството няма да издържи! Юпитерианците нека да вършат пъкленото си дело. Те не могат да се измъкнат от планетата! Това е окончателно! Това е окончателно! Това е окончателно!

– Господин секретар, мога ли да изпратя космограма от станцията? – запита Орлов. – Искам да съобща на Земята, че се връщам със следващия кораб и че юпитерианският проблем е разрешен... изцяло и краят му е добър.

Бърнам не отговори, само стисна ръката на комисаря. От лицето му лъхаше успокоение, което преобрази внезапно дори мрачната обстановка на станцията. А доктор Просър повтори последната си фраза:

– Това е окончателно!

Хал Татъл вдигна глава, когато капитан Евърет влезе в наблюдателската си кабина. Помещението се намираше в носовата част на кораба „Прозрачен“ – най-новата машина на космическите линии „Комета“.

– Току-що получих космограма от управлението в Такеон – съобщи капитанът. – Трябва да вземем колониалния комисар Орлов от Юпитерополис, Ганимед, за да го върнем на Земята.

– Добре. Не се ли виждат никакви кораби?

– Не, не! Ние сме доста далеч от обичайните космически линии. Системата ще узнае за нас, когато кацнем с „Прозрачен“ на Ганимед. Това ще е най-великото космическо пътуване след първото кацане на Луната. Какво ти става. Хал? – гласът на капитана зазвуча по-дружелюбно. – В края на краищата това е техният триумф.

Хал погледна навън, към черната бездна на космоса:

– Преодолагам, че е така. Десет години работа, Сам. Загубих си едната ръка и едното око при онази първа експлозия, но не усетих и капка съжаление. Проблемът вече е разрешен, трудът на моя живот е завършен.

– Същото се отнася и за всеки един стоманен кораб в рамките на Системата.

– Да – усмихна се Хал. – Трудно е да си го представи човек, нали? – той посочи небето. – Виждат ли звездите? Между тях и нас няма нищо. Тръпки ме побиват като ги гледам – гласът му притъмня: – Девет години работих за нищо. Аз не работех с теории и нямах ясна представа в каква насока се движа... просто опитвах всичко. Веднъж увеличих мощността и пространството не издържа. Платих за това с едната си ръка и с едното си око и започнах отново.

Капитан Евърет сви ръка в юмрук и замахна с все сила срещу звездите, които се виждаха съвсем ясно. Чу се приглушен шум, ударът му бе срещнал непоклатима повърхност, но никое човешко око не би могло да я види. Между тях и звездите имаше невидима стена.

– Сега е достатъчно яка – кимна Татъл, – макар да присвятва и да угасва осемстотин хиляди пъти в секунда. Идеята ми хрумна от стробоскопичните лампи. Знаеш ги... светват и угасват толкова бързо, че създават илюзията за непрекъсната светлина. Така е и с обвивката на кораба. Поле, чието въздействие е толкова краткотрайно, че не оказва влияние върху пространството. Но и фазата на бездействие не е дотолкова продължителна, че да позволи значително изтичане на атмосфера. Така се получава притегателен ефект, който е по-мощен от връзките в стоманата.

Хал помълча миг-два и добави бавно:

– И не се знае колко далече можем да стигнем, увеличавайки скоростта на процеса. Да задействаме и да изключваме полето милиони пъти в секунда... милиарди пъти. Можем да получим такива полета, които да са достатъчно яки, за да устоят на атомна експлозия. Трудът на целия ми живот!

– Освободи съзнанието си от всичко това, човече – потупа го по рамото капитан Евърет. – Съсредоточи се за кацането на Ганимед. По дяволите! Голям шум ще се вдигне. Помисли си само за миг каква ще е физиономията на Орлов, когато разбере, че е първият пасажер на кораб с обвивка от силово поле. Според теб какво ще изпита?

– Предполагам, че ще бъде доволен – Хал Татъл присви рамене с безразличие.

КРАЙ

© 1941 Айзък Азимов

Isaac Asimov
Not Final!, 1941

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1169>]